ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

# ॥ ദശമസ്കന്ധേ ഏകോനചത്വാരിംശോഽധ്യായഃ ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

# ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

## ॥ ദശമസ്കന്ധേ ഏകോനചത്വാരിംശോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
സുഖോപവിഷ്ടഃ പർയങ്കേ രാമകൃഷ്ണോരുമാനിതഃ।
ലേഭേ മനോരഥാൻ സർവാൻ പഥി യാൻ സ ചകാര ഹ ॥ **1** ॥

കിമലഭ്യം ഭഗവതി പ്രസന്നേ ശ്രീനികേതനേ।
തഥാപി തത്പരാ രാജന്ന ഹി വാംഛന്തി കിഞ്ചന ॥ **2** ॥

സായന്തനാശനം കൃത്വാ ഭഗവാൻ ദേവകീസുതഃ।
സുഹൃത്സു വൃത്തം കംസസ്യ പപ്രച്ഛാൻയച്ചികീർഷിതം ॥ **3** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
താത സൗമ്യാഗതഃ കച്ചിത് സ്വാഗതം ഭദ്രമസ്തു വഃ।
അപി സ്വജ്ഞാതിബന്ധൂനാമനമീവമനാമയം ॥ **4** ॥

കിം നു നഃ കുശലം പൃച്ഛേ ഏധമാനേ കുലാമയേ।
കംസേ മാതുലനാമ്ന്യംഗ സ്വാനാം നസ്തത്പ്രജാസു ച ॥ **5** ॥

അഹോ അസ്മദഭൂദ് ഭൂരി പിത്രോർവൃജിനമാർയയോഃ।
യദ്ധേതോഃ പുത്രമരണം യദ്ധേതോർബന്ധനം തയോഃ ॥ **6** ॥

ദിഷ്ട്യാദ്യ ദർശനം സ്വാനാം മഹ്യം വഃ സൗമ്യ കാങ്ക്ഷിതം।
സഞ്ജാതം വർണ്യതാം താത തവാഗമനകാരണം ॥ **7** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
പൃഷ്ടോ ഭഗവതാ സർവം വർണയാമാസ മാധവഃ।
വൈരാനുബന്ധം യദുഷു വസുദേവവധോദ്യമം ॥ **8** ॥

യത്സന്ദേശോ യദർഥം വാ ദൂതഃ സമ്പ്രേഷിതഃ സ്വയം।
യദുക്തം നാരദേനാസ്യ സ്വജൻമാനകദുന്ദുഭേഃ ॥ **9** ॥

ശ്രുത്വാക്രൂരവചഃ കൃഷ്ണോ ബലശ്ച പരവീരഹാ।
പ്രഹസ്യ നന്ദം പിതരം രാജ്ഞാഽഽദിഷ്ടം വിജജ്ഞതുഃ ॥ **10** ॥

ഗോപാൻ സമാദിശത് സോഽപി ഗൃഹ്യതാം സർവഗോരസഃ।
ഉപായനാനി ഗൃഹ്ണീധ്വം യുജ്യന്താം ശകടാനി ച ॥ **11** ॥

യാസ്യാമഃ ശ്വോ മധുപുരീം ദാസ്യാമോ നൃപതേ രസാൻ।
ദ്രക്ഷ്യാമഃ സുമഹത് പർവ യാന്തി ജാനപദാഃ കില।
ഏവമാഘോഷയത് ക്ഷത്രാ നന്ദഗോപഃ സ്വഗോകുലേ ॥ **12** ॥

ഗോപ്യസ്താസ്തദുപശ്രുത്യ ബഭൂവുർവ്യഥിതാ ഭൃശം।
രാമകൃഷ്ണൗ പുരീം നേതുമക്രൂരം വ്രജമാഗതം ॥ **13** ॥

കാശ്ചിത്തത്കൃതഹൃത്താപശ്വാസമ്ലാനമുഖശ്രിയഃ।
സ്രംസദ്ദുകൂലവലയകേശഗ്രന്ഥ്യശ്ച കാശ്ചന ॥ **14** ॥

അൻയാശ്ച തദനുധ്യാനനിവൃത്താശേഷവൃത്തയഃ।
നാഭ്യജാനന്നിമം ലോകമാത്മലോകം ഗതാ ഇവ ॥ **15** ॥

സ്മരന്ത്യശ്ചാപരാഃ ശൗരേരനുരാഗസ്മിതേരിതാഃ।
ഹൃദിസ്പൃശശ്ചിത്രപദാ ഗിരഃ സമ്മുമുഹുഃ സ്ത്രിയഃ ॥ **16** ॥

ഗതിം സുലലിതാം ചേഷ്ടാം സ്നിഗ്ധഹാസാവലോകനം।
ശോകാപഹാനി നർമാണി പ്രോദ്ദാമചരിതാനി ച ॥ **17** ॥

ചിന്തയന്ത്യോ മുകുന്ദസ്യ ഭീതാ വിരഹകാതരാഃ।
സമേതാഃ സംഘശഃ പ്രോചുരശ്രുമുഖ്യോഽച്യുതാശയാഃ ॥ **18** ॥

ഗോപ്യ ഊചുഃ
അഹോ വിധാതസ്തവ ന ക്വചിദ് ദയാ
സംയോജ്യ മൈത്ര്യാ പ്രണയേന ദേഹിനഃ।
താംശ്ചാകൃതാർഥാൻ വിയുനങ്ക്ഷ്യപാർഥകം
വിക്രീഡിതം തേഽർഭകചേഷ്ടിതം യഥാ ॥ **19** ॥

യസ്ത്വം പ്രദർശ്യാസിതകുന്തലാവൃതം
മുകുന്ദവക്ത്രം സുകപോലമുന്നസം।
ശോകാപനോദസ്മിതലേശസുന്ദരം
കരോഷി പാരോക്ഷ്യമസാധു തേ കൃതം ॥ **20** ॥

ക്രൂരസ്ത്വമക്രൂരസമാഖ്യയാ സ്മ ന -
ശ്ചക്ഷുർഹി ദത്തം ഹരസേ ബതാജ്ഞവത്।
യേനൈകദേശേഽഖിലസർഗസൗഷ്ഠവം
ത്വദീയമദ്രാക്ഷ്മ വയം മധുദ്വിഷഃ ॥ **21** ॥

ന നന്ദസൂനുഃ ക്ഷണഭംഗസൗഹൃദഃ
സമീക്ഷതേ നഃ സ്വകൃതാതുരാ ബത।
വിഹായ ഗേഹാൻ സ്വജനാൻ സുതാൻ പതീം -
സ്തദ്ദാസ്യമദ്ധോപഗതാ നവപ്രിയഃ ॥ **22** ॥

സുഖം പ്രഭാതാ രജനീയമാശിഷഃ
സത്യാ ബഭൂവുഃ പുരയോഷിതാം ധ്രുവം।

യാഃ സമ്പ്രവിഷ്ടസ്യ മുഖം വ്രജസ്പതേഃ
പാസ്യന്ത്യപാംഗോത്കലിതസ്മിതാസവം ॥ **23** ॥

താസാം മുകുന്ദോ മധുമഞ്ജുഭാഷിതൈ -
ർഗൃഹീതചിത്തഃ പരവാൻ മനസ്ത്വപി ।
കഥം പുനർനഃ പ്രതിയാസ്യതേഽബലാ
ഗ്രാമ്യാഃ സലജ്ജസ്മിതവിഭ്രമൈർഭ്രമൻ ॥ **24** ॥

അദ്യ ധ്രുവം തത്ര ദൃശോ ഭവിഷ്യതേ
ദാശാർഹഭോജാന്ധകവൃഷ്ണിസാത്വതാം ।
മഹോത്സവഃ ശ്രീരമണം ഗുണാസ്പദം
ദ്രക്ഷ്യന്തി യേ ചാധ്വനി ദേവകീസുതം ॥ **25** ॥

മൈതദ്വിധസ്യാകരുണസ്യ നാമ ഭൂ -
ദക്രൂര ഇത്യേതദതീവ ദാരുണഃ ।
യോഽസാവനാശ്വാസ്യ സുദുഃഖിതം ജനം
പ്രിയാത്പ്രിയം നേഷ്യതി പാരമധ്വനഃ ॥ **26** ॥

അനാർദ്രധീരേഷ സമാസ്ഥിതോ രഥം
തമൻവമീ ച ത്വരയന്തി ദുർമദാഃ ।
ഗോപാ അനോഭിഃ സ്ഥവിരൈരുപേക്ഷിതം
ദൈവം ച നോഽദ്യ പ്രതികൂലമീഹതേ ॥ **27** ॥

നിവാരയാമഃ സമുപേത്യ മാധവം
കിം നോഽകരിഷ്യൻ കുലവൃദ്ധബാന്ധവാഃ ।
മുകുന്ദസംഗാന്നിമിഷാർധദുസ്ത്യജാദ്
ദൈവേന വിധ്വംസിതദീനചേതസാം ॥ **28** ॥

യസ്യാനുരാഗലലിതസ്മിതവൽഗുമന്ത്ര -
ലീലാവലോകപരിരംഭണരാസഗോഷ്ഠ്യാം ।

നീതാഃ സ്മ നഃ ക്ഷണമിവ ക്ഷണദാ വിനാ തം
ഗോപ്യഃ കഥം ൻവതിതരേമ തമോ ദുരന്തം ॥ **29** ॥

യോഽഹ്നഃ ക്ഷയേ വ്രജമനന്തസഖഃ പരീതോ
ഗോപൈർവിശൻ ഖുരരജശ്ഛുരിതാലകസ്രക് ।
വേണും ക്വണൻ സ്മിതകടാക്ഷനിരീക്ഷണേന
ചിത്തം ക്ഷിണോത്യമുമൃതേ നു കഥം ഭവേമ ॥ **30** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഏവം ബ്രുവാണാ വിരഹാതുരാ ഭൃശം
വ്രജസ്ത്രിയഃ കൃഷ്ണവിഷക്തമാനസാഃ ।
വിസൃജ്യ ലജ്ജാം രുരുദുഃ സ്മ സുസ്വരം
ഗോവിന്ദ ദാമോദര മാധവേതി ॥ **31** ॥

സ്ത്രീണാമേവം രുദന്തീനാമുദിതേ സവിതർയഥ ।
അക്രൂരശ്ചോദയാമാസ കൃതമൈത്രാദികോ രഥം ॥ **32** ॥

ഗോപാസ്തമൻവസജ്ജന്ത നന്ദാദ്യാഃ ശകടൈസ്തതഃ ।
ആദായോപായനം ഭൂരി കുംഭാൻ ഗോരസസംഭൃതാൻ ॥ **33** ॥

ഗോപ്യശ്ച ദയിതം കൃഷ്ണമനുവ്രജ്യാനുരഞ്ജിതാഃ ।
പ്രത്യാദേശം ഭഗവതഃ കാങ്ക്ഷന്ത്യശ്ചാവതസ്ഥിരേ ॥ **34** ॥

താസ്തഥാ തപ്യതീർവീക്ഷ്യ സ്വപ്രസ്ഥാനേ യദൂത്തമഃ ।
സാന്ത്വയാമാസ സപ്രേമൈരായാസ്യ ഇതി ദൗത്യകൈഃ ॥ **35** ॥

യാവദാലക്ഷ്യതേ കേതുർയാവദ് രേണൂ രഥസ്യ ച ।
അനുപ്രസ്ഥാപിതാത്മാനോ ലേഖ്യാനീവോപലക്ഷിതാഃ ॥ **36** ॥

താ നിരാശാ നിവവൃതുർഗോവിന്ദവിനിവർതനേ ।
വിശോകാ അഹനീ നിൻയുർഗായന്ത്യഃ പ്രിയചേഷ്ടിതം ॥ **37** ॥

ഭഗവാനപി സമ്പ്രാപ്തോ രാമാക്രൂരയുതോ നൃപ ।
രഥേന വായുവേഗേന കാലിന്ദീമഘനാശിനീം ॥ **38** ॥

തത്രോപസ്പൃശ്യ പാനീയം പീത്വാ മൃഷ്ടം മണിപ്രഭം ।
വൃക്ഷഷണ്ഡമുപവ്രജ്യ സരാമോ രഥമാവിശത് ॥ **39** ॥

അക്രൂരസ്താവുപാമന്ത്രയ നിവേശ്യ ച രഥോപരി ।
കാലിന്ദ്യാ ഹ്രദമാഗത്യ സ്നാനം വിധിവദാചരത് ॥ **40** ॥

നിമജ്ജ്യ തസ്മിൻ സലിലേ ജപൻ ബ്രഹ്മ സനാതനം ।
താവേവ ദദൃശേഽക്രൂരോ രാമകൃഷ്ണൗ സമൻവിതൗ ॥ **41** ॥

തൗ രഥസ്ഥൗ കഥമിഹ സുതാവാനകദുന്ദുഭേഃ ।
തർഹി സ്വിത് സ്യന്ദനേ ന സ്ത ഇത്യുൻമജ്ജ്യ വ്യചഷ്ട സഃ ॥ **42** ॥

തത്രാപി ച യഥാപൂർവമാസീനൗ പുനരേവ സഃ ।
ൻയമജ്ജദ് ദർശനം യൻമേ മൃഷാ കിം സലിലേ തയോഃ ॥ **43** ॥

ഭൂയസ്തത്രാപി സോഽദ്രാക്ഷീത് സ്തൂയമാനമഹീശ്വരം ।
സിദ്ധചാരണഗന്ധർവൈരസുരൈർനതകന്ധരൈഃ ॥ **44** ॥

സഹസ്രശിരസം ദേവം സഹസ്രഫണമൗലിനം ।
നീലാംബരം ബിസശ്വേതം ശൃംഗൈഃ ശ്വേതമിവ സ്ഥിതം ॥ **45** ॥

തസ്യോത്സംഗേ ഘനശ്യാമം പീതകൗശേയവാസസം ।
പുരുഷം ചതുർഭുജം ശാന്തം പദ്മപത്രാരുണേക്ഷണം ॥ **46** ॥

ചാരുപ്രസന്നവദനം ചാരുഹാസനിരീക്ഷണം ।
സുഭ്രൂന്നസം ചാരുകർണം സുകപോലാരുണാധരം ॥ **47** ॥

പ്രലംബപീവരഭുജം തുംഗാംസോരഃസ്ഥലശ്രിയം ।
കംബുകംഠം നിമ്നനാഭിം വലിമത്പൽലവോദരം ॥ **48** ॥

ബൃഹത്കടിതടശ്രോണികരഭോരുദ്വയാൻവിതം।
ചാരുജാനുയുഗം ചാരുജംഘായുഗലസംയുതം ॥ **49** ॥

തുംഗഗുൽഫാരുണനഖവ്രാതദീധിതിഭിർവൃതം।
നവാംഗുൽയംഗുഷ്ഠദലൈർവിലസത്പാദപങ്കജം ॥ **50** ॥

സുമഹാർഹമണിവ്രാതകിരീടകടകാംഗദൈഃ।
കടിസൂത്രബ്രഹ്മസൂത്രഹാരനൂപുരകുണ്ഡലൈഃ ॥ **51** ॥

ഭ്രാജമാനം പദ്മകരം ശംഖചക്രഗദാധരം।
ശ്രീവത്സവക്ഷസം ഭ്രാജത്കൗസ്തുഭം വനമാലിനം ॥ **52** ॥

സുനന്ദനന്ദപ്രമുഖൈഃ
പാർഷദൈഃ സനകാദിഭിഃ।
സുരേശൈർബ്രഹ്മരുദ്രാദ്യൈ -
ർനവഭിശ്ച ദ്വിജോത്തമൈഃ ॥ **53** ॥

പ്രഹ്ലാദനാരദവസുപ്രമുഖൈർഭാഗവതോത്തമൈഃ।
സ്തൂയമാനം പൃഥഗ്ഭാവൈർവചോഭിരമലാത്മഭിഃ ॥ **54** ॥

ശ്രിയാ പുഷ്ട്യാ ഗിരാ കാന്ത്യാ
കീർത്യാ തുഷ്ട്യേലയോർജയാ।
വിദ്യയാവിദ്യയാ ശക്ത്യാ
മായയാ ച നിഷേവിതം ॥ **55** ॥

വിലോക്യ സുഭൃശം പ്രീതോ ഭക്ത്യാ പരമയാ യുതഃ।
ഹൃഷ്യത്തനൂരുഹോ ഭാവപരിക്ലിന്നാത്മലോചനഃ ॥ **56** ॥

ഗിരാ ഗദ്ഗദയാസ്തൗഷീത്
സത്ത്വമാലംബ്യ സാത്വതഃ।

പ്രണമ്യ മൂർധ്നാവഹിതഃ
കൃതാഞ്ജലിപുടഃ ശനൈഃ ॥ **57** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ പൂർവാർധേ
അക്രൂരപ്രതിയാനേ ഏകോനചത്വാരിംശോഽധ്യായഃ ॥